"Bir millət, iki dövlət" - qardaşlıq zirvəsi

3 iyun 2023-cü il qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin siyasi salnaməsinə qızıl hərflərlə yazıldı. Həmin gün Türkiyə xalqının iradəsi ilə yenidən ölkə prezidenti seçilmiş Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təntənəli andiçmə mərasimi keçirildi. Bu mərasim, Türkiyənin yeni əsrə - "Türkiyə Əsri"nə qədəm qoymasının, regional və qlobal güc mövqeyini daha da möhkəmləndirməsinin, eyni zamanda türk dünyasının birliyinə və həmrəyliyinə verilən önəmin təntənəsi idi. Məhz bu tarixi hadisəyə şahidlik etmək və qardaş ölkəyə dəstəyini bir daha nümayiş etdirmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ankarada idilər. Onların mərasimdə iştirakı "Bir millət, iki dövlət" fəlsəfəsinin növbəti parlaq təcəssümü olmaqla yanaşı, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının sarsılmazlığını bütün dünyaya bəyan etdi.

Mərasim Türkiyə Böyük Millət Məclisində (TBMM) başladı. Rəcəb Tayyib Ərdoğan Milliyyətçi Hərəkat Partiyasının (MHP) sədri Dövlət Baxçalıdan mandatını qəbul etdikdən sonra müqəddəs Qurani-Kərimə və Türkiyə Konstitusiyasına əl basaraq Türkiyə dövlətinin varlığını, müstəqilliyini, vətənin və millətin bölünməz bütövlüyünü qoruyacağına, Konstitusiyaya, hüququn aliliyinə, demokratiyaya, Atatürkün prinsip və islahatlarına sadiq qalacağına, millətin sülh və rifahı, milli həmrəylik və ədalət anlayışı içində hər kəsin insan hüquqlarından və əsas azadlıqlarından faydalanması üçün çalışacağına and içdi. R.T.Ərdoğanın səsləndirdiyi hər bir kəlmə Türkiyənin gələcəyinə yönəlik məsuliyyətin dərinliyini və bu yolda atılacaq addımların qətiyyətini ifadə edirdi.

TBMM-dəki rəsmi hissədən sonra Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkiyə Cümhuriyyətinin banisi Mustafa Kamal Atatürkün əbədi uyuduğu olan Anıtqəbiri ziyarət etdi. Bu ziyarət Türkiyə dövlətçiliyinin tarixi köklərinə və qurucu dəyərlərinə olan sadiqliyin ifadəsi idi. Atatürkün məqbərəsi önünə əklil qoyan Ərdoğan xatirə dəftərinə ürək sözlərini yazdı. Onun qeydlərində "Türkiyə Əsri"nin qurulması üçün növbəti beş il ərzində çalışacağı, millətin rifahını daha da yüksəldəcəyi və Türkiyənin dünyanın aparıcı dövlətləri sırasına çıxmaq əzmində olduğu vurğulanırdı. Bu, həm də Türkiyənin öz tarixindən aldığı güclə gələcəyə doğru inamla addımladığının göstəricisi idi.

Prezident Sarayında (Beştepe Külliyesi) Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səlahiyyətlərinin icrasına başlaması münasibətilə keçirilən möhtəşəm tədbir miqyası və iştirakçıların tərkibi ilə diqqət çəkirdi. Məlumata görə, mərasimdə 21 dövlət başçısı, 13 baş nazir, çoxsaylı parlament sədrləri, nazirlər və Türk Dövlətləri Təşkilatı, NATO, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı rəhbərləri də daxil olmaqla 80-dən artıq ölkədən yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti iştirak edirdi. Bu qədər geniş coğrafiyanı əhatə edən və yüksək təmsilçilik səviyyəsi olan mərasimin keçirilməsi Türkiyənin beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunun, Rəcəb Tayyib Ərdoğanın şəxsi liderlik keyfiyyətlərinə və Türkiyənin yürütdüyü siyasətə verilən dəyərin bariz göstəricisidir. Dünyanın dörd bir yanından gələn qonaqlar Türkiyənin tarixi günündə onun yanında olduqlarını nümayiş etdirirdilər.

Bu mötəbər qonaqlar arasında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı xüsusi məna kəsb edirdi. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimə daxil olarkən Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xanımı Əminə Ərdoğan tərəfindən olduqca səmimi qarşılandılar. Liderlərin qucaqlaşaraq salamlaşmaları qardaşlıq münasibətlərinin ən yüksək səviyyədə olduğunu bir daha təsdiqləyirdi. Bu görüntülər Azərbaycan və Türkiyənin bir-birinə nə qədər yaxın olduğunu, bütün dünyaya göstərən unudulmaz anlar idi. Azərbaycan nümayəndə heyətinin mərasimdə ən yüksək səviyyədə təmsil olunması iki ölkə arasındakı strateji müttəfiqliyin və sarsılmaz birliyin növbəti təntənəsi kimi qiymətləndirilir. Bu, həm də 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Türkiyənin Azərbaycana göstərdiyi siyasi və mənəvi dəstəyə verilən yüksək dəyərin və minnətdarlığın ifadəsidir.

Mərasimdə çıxış edən Rəcəb Tayyib Ərdoğan, ilk növbədə ona yenidən bu ali etimadı göstərən türk xalqına dərin təşəkkürünü bildirdi. O, seçkilərin yüksək fəallıq şəraitində keçdiyini və millətin iradəsinin ən demokratik şəkildə təcəssüm etdiyini vurğuladı. Ərdoğan çıxışında "Türkiyə Əsri"nin məhz bu gündən başladığını bəyan edərək, qarşıdakı dövrdə ölkənin hərtərəfli inkişafı üçün böyük hədəflər müəyyənləşdirdiklərini söylədi. O, Türkiyənin 85 milyon vətəndaşının siyasi baxışından, etnik və dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, rifahı və xoşbəxtliyi üçün çalışacaqlarını xüsusi qeyd etdi. Yeni, daha sivil və əhatəli Konstitusiyanın hazırlanmasının vacibliyinə toxunan prezident Ərdoğan Türkiyə demokratiyasının daha da gücləndiriləcəyini, ədalət və hüququn aliliyinin təmin ediləcəyini bildirdi. İqtisadiyyat sahəsində inflyasiyanın aşağı salınması, investisiyaların artırılması və məşğulluğun təmin edilməsi kimi prioritetləri səsləndirdi. Xarici siyasətdə isə Türkiyənin sülhsevər, balanslı və çoxşaxəli siyasətini davam etdirəcəyini, regional və qlobal sülhə töhfələr verəcəyini bəyan etdi. R.T.Ərdoğanın çıxışı, Türkiyənin gələcəyinə dair nikbin baxış və qətiyyətli yol xəritəsi təqdim edirdi.

Andiçmə mərasiminin təntənəli hissəsindən sonra Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın adından mərasimdə iştirak edən ali qonaqların şərəfinə rəsmi şam yeməyi verildi. Qeyri-rəsmi şəraitdə keçən tədbir müxtəlif ölkələrin liderləri arasında fikir mübadiləsi aparmaq və ikitərəfli münasibətləri müzakirə etmək üçün əlavə imkanlar yaratdı. Məhz bu mərasim çərçivəsində Prezident İlham Əliyev bəzi dövlət və hökumət başçıları ilə, o cümlədən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq ilə qısa danışıqlar apardı. Bu cür təmaslar, regional sülh və sabitlik üçün dialoqun vacibliyini bir daha göstərirdi.

Həmin gün isə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkiyənin yeni Nazirlər Kabinetinin tərkibini ictimaiyyətə açıqladı. "Yüz ilin kabineti" olaraq təqdim edilən yeni hökumətin tərkibində əvvəlki kabinetlə müqayisədə ciddi dəyişikliklər müşahidə olunurdu. Əvvəlki hökumətdən yalnız səhiyyə naziri Fahrettin Koca və mədəniyyət və turizm naziri Mehmet Nuri Ersoy öz vəzifələrində qalmışdılar. Vitse-prezident Cevdet Yılmaz, xarici işlər naziri Milli Kəşfiyyat Təşkilatının (MİT) rəhbəri Hakan Fidan, milli müdafiə naziri Baş Qərargah rəisi Yaşar Güler, xəzinə və maliyyə naziri isə beynəlxalq maliyyə dairələrində yaxşı tanınan Mehmet Şimşek təyin edildi. Bu təyinatlar, Türkiyənin yeni dövrdə xüsusilə xarici siyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat sahələrində daha proaktiv kurs izləyəcəyindən xəbər verirdi. Mehmet Şimşekin iqtisadi bloka rəhbərlik etməsi Türkiyənin daha ortodoksal iqtisadi siyasətə qayıdacağı və beynəlxalq investorların etimadını yenidən qazanmağa çalışacağı kimi şərh olundu. Yeni kabinetin formalaşdırılması R.T.Ərdoğanın "Türkiyə Əsri" hədəflərinə çatmaq üçün güclü və dinamik komanda ilə yola çıxdığını göstərirdi.

Rəcəb Tayyib Ərdoğanın yenidən prezident seçilməsi və andiçmə mərasimi Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri üçün də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İki ölkə arasındakı qardaşlıq, dostluq və strateji müttəfiqlik münasibətləri məhz R.T.Ərdoğanın hakimiyyəti dövründə ən yüksək zirvəyə çatdı. Bu münasibətlər, xüsusilə 2020-ci ildə imzalanmış Şuşa Bəyannaməsi ilə yeni müstəviyə yüksələrək rəsmi müttəfiqlik statusu aldı. Şuşa Bəyannaməsi hər iki ölkənin təhlükəsizlik, müdafiə, iqtisadiyyat, enerji, nəqliyyat, mədəniyyət və digər sahələrdə əməkdaşlığını daha da dərinləşdirmək üçün möhkəm zəmin yaratdı. Prezident İlham Əliyevin də dəfələrlə vurğuladığı kimi, Azərbaycan və Türkiyə bu gün dünyada bir-birinə ən yaxın olan iki dövlətdir. Bu yaxınlıq təkcə ortaq tarix, dil, din və mədəniyyətə deyil, həm də qarşılıqlı etimada, birgə maraqlara və gələcəyə yönəlik ortaq baxışlara əsaslanır.

R.T.Ərdoğanın növbəti prezidentlik müddətində Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin daha da genişlənəcəyi və dərinləşəcəyi şübhəsizdir. İki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin 15 milyard dollara çatdırılması, enerji layihələrində (xüsusilə Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi), nəqliyyat dəhlizlərinin (Orta Dəhliz - Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) inkişaf etdirilməsi, müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsi kimi məsələlər prioritet istiqamətlərdir. Bundan əlavə, işğaldan azad edilmiş Azərbaycan ərazilərinin bərpası və yenidən qurulması prosesində Türkiyə şirkətlərinin fəal iştirak edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda həyata keçirilən infrastruktur layihələrində Türkiyə təcrübəsindən geniş istifadə olunur.

Regional təhlükəsizlik məsələlərində də Azərbaycan və Türkiyənin mövqeləri tamamilə üst-üstə düşür. Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülh və əməkdaşlıq mühitinin yaradılması, kommunikasiyaların açılması və sərhədlərin delimitasiyası prosesində iki qardaş ölkə birgə səylərini davam etdirirlər. Türkiyənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə verdiyi birmənalı dəstək regional sabitlik üçün mühüm amildir.

Rəcəb Tayyib Ərdoğanın andiçmə mərasimi bütün türk dünyası, o cümlədən Azərbaycan üçün tarixi hadisə oldu. Bu mərasim, Türkiyənin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğunu, regional və qlobal miqyasda söz sahibi olduğunu nümayiş etdirdi. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın bu tədbirdə iştirakı isə, iki ölkə arasındakı sarsılmaz birliyin və strateji müttəfiqliyin əbədi olduğunu bir daha bütün dünyaya bəyan etdi. "Türkiyə Əsri"nin başlandığıcında atılan bu addımlar həm Türkiyənin, həm də bütün regionun gələcəyinə müsbət təsir göstərəcək. Azərbaycan və Türkiyənin birgə gücü ortaq hədəflərə doğru inamla irəliləmək üçün möhkəm zəmin yaradır. Bu birlik və qardaşlıq gələcək nəsillərə miras qalacaq ən dəyərli sərvətdir.

Yusif ŞƏRİFZADƏ,
"Respublika".